

**Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna
maakuntaudistuksessa –
Kainuun pilotin loppuraportti
18.9.2018**

HANKKEEN NIMI	Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa, Rural proofing as a tool for Regional Government Reform
Hakija	Suomen Kuntaliitto
Hankkeen johtaja	Jarkko Huovinen, johtaja, Alueet ja yhdyskunnat, Suomen kuntaliitto
Hankkeen yhteyshenkilö	Taina Väre, erityisasiantuntija, Alueet ja yhdyskunnat, Suomen Kuntaliitto p. 050 4627 279, e-mail. taina.vare(at)kuntaliitto.fi
Hankkeen yhteyshenkilö, Kainuun pilotti	Kirsi K. Kyllönen, suunnittelija, p. 044 7100859, kirsi.k.kyllonen(at)kainuu.fi
Muut yhteistyötahot	Maaseutupolitiikan sihteeristön ja teemaverkoston asiantuntijat sekä Pirkanmaan pilottimaakunta
Hankkeen kesto	8/2017 – 9/2018
Hankkeen rahoittaja	Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut hankkeen Makeran valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä.

Hankkeen yhteiset tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli varmistaa osaltaan, että maakunta- ja sote-uudistuksessa huomioidaan uudistuksen vaikutukset asioihin, joilla on keskeinen merkitys maaseudun tulevaisuuteen eli maaseudun palveluihin, elinvoimaan sekä demokratiaan, sekä uudistuksen valmisteluvaiheessa että uusien maakuntien toiminnassa.

Hankkeen toisena tavoitteena oli edistää maaseutuvaikutusten arvioinnin käyttöönottoa sekä kehittää edelleen MVA-työkalua, siten että se olisi pitkällä aikavälillä normaali käytäntö päätöksenteossa.

Kainuun pilotin toimenpiteet

Kainuun liitto kutsui koolle Kainuun pilotin asiantuntijaryhmän, joka ohjasi hankkeen etenemistä ja toi asiantuntemusta arviointityöhön. Kainuun asiantuntijaryhmän ohella Kainuun pilotti kuului hankkeen Suomen Kuntaliiton ohjausryhmään. Kainuun asiantuntijaryhmä kokoontui kuusi kertaa hankkeen aikana (23.8.2017, 30.11.2017, 28.2.2018, 26.4.2018., 19.6.2018 ja 14.9.2018). FM Kirsi K. Kyllönen valittiin Kainuun pilotin projektipäälliköksi. Kyllönen toimi hankkeessa osa-aikaisena työntekijänä oman työnsä ohella Kainuun liitosta.

Kainuun asiantuntijaryhmään kuului:

Jäsen	Organisaatio	Varalla
Tarja Lukkari	Kajaanin ammattikorkeakoulu Kamk / maaseutupolitiikan Harvaan asutun maaseudun verkosto	

Veli-Matti Karppinen	Kainuun nuotta / maaseutupolitiikan Harvaan asutun maaseudun verkosto	
Markku Karjalainen	MTK-Pohjois-Suomi	
Jari Korhonen	Sotkamon kunta	
Päivi Nykänen	Kainuun sote	
Oikarinen Pirjo	Oulujärvi Leader ry	
Knuutinen Pekka	Kainuun ELY-keskus	
Korhonen Timo	Eduskunta	
Pikkarainen Marita	Kainuun sote	
Kari Pehkonen	Kainuun ELY-keskus	
Parviainen Anssi	Pelastuslaitos	
Knuutinen Pekka	Kainuun ELY-keskus	Pauli Tervonen
Pentti Malinen	Kainuun liitto	
Jouni Ponnikas	Kainuun liitto	
Sanna Schroderus	Kainuun liitto	
Kirsi K. Kyllönen	Kainuun liitto	

Syksyn 2017 toiminta

Syksyllä 2017 Kainuun liitossa valmisteltiin Kainuun maakuntaohjelmaa, johon Kainuun pilotti osallistui. Maakuntaohjelman maaseutuvaikutuksia käsiteltiin erillisessä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (SOVA) kokouksessa.

Vuonna 2017 hankkeessa suunniteltiin Kainuun pilotin toimenpiteitä yhteistyössä asiantuntija- ja ohjausryhmän kanssa. Tämän perusteella laadittiin koko hankkeen tavoitteita toteuttava Kainuun pilotin työohjelma. Työohjelman mukaisesti maaseutuvaikutusten arviointikysymyksiä muokattiin Kainuun asiantuntijaryhmässä maakunnan erityispiirteitä vastaaviksi, joita ovat mm. pitkät välimatkat, harva asutus ja ikääntynyt väestö. Asiantuntijaryhmässä toivottiin, että Pirkanmaan laatimaan kysymyspatteristoon verrattuna asuminen, palvelut ja liikkuminen teema jaettaisiin pienemmiksi asiakokonaisuuksiksi ja demokratia-teeman kysymyksiä lisätään. Kainuun pilotin kysymyspatteriston muokkaus tehtiin suoraan sähköisen MVA-kyselyn laadintavaiheessa. Tätä työtä hyödynnettiin edelleen kyselyssä, jota on laadittu tiiviissä yhteistyössä Pirkanmaan pilotin ja Suomen Kuntaliiton kanssa. Väliaikaisen valmistelutoimielimen (VATE) kanssa keskusteltiin Kainuun pilotin ja maakuntauudistuksen toimenpiteiden yhdistämisestä ja sovittiin Kainuun pilotin ja maakuntauudistuksen työryhmien yhteistyöstä.

Hankkeesta tiedotettiin alueuudistus.fi sivuilla yhteistyössä Pirkanmaan pilotin ja Suomen Kuntaliiton kanssa sekä Kainuun liiton nettisivuilla loppuvuodesta 2017.

Kevään 2018 toiminta

Yhteistyö maakuntauudistuksen työryhmien kanssa

Kainuun pilotti esitteli maaseutuvaikutusten arviointi työkalua neljässä maakunta- ja sote-uudistuksen työryhmässä 1) kehittäminen ja suunnittelu, 2) työvoima- ja elinkeinopalvelut, 3) maataloustuotanto, maaseudun kehittäminen ja ympäristöterveydenhuolto, 4) maan- ja vedenkäyttö sekä liikenne. Kokouksissa

keskusteltiin maaseutuvaikutusten arvioinnin käyttöönotosta suunnittelussa. Lisäksi asiantuntijaryhmän toiveesta järjestettiin kaksi yhteiskokousta hankkeen asiantuntijaryhmän ja uudistuksen työryhmien kesken. Ensimmäisessä yhteiskokouksessa oli läsnä asiantuntijaryhmä ja maataloustuotannon, maaseudun kehittämisen ja ympäristöterveydenhuollon -työryhmä, toisessa kokouksessa olivat läsnä hankkeen asiantuntijaryhmä, maataloustuotannon, maaseudun kehittämisen ja ympäristöterveydenhuollon -työryhmä ja työvoima- ja elinkeinopalvelut -työryhmä. Yhteiskokouksissa keskusteltiin maaseudun kehittämisestä, ja pohdittiin, miten maaseudun kehittämistoimintaa voidaan parantaa uudistuksen valmistelussa ja tulevassa maakunnassa. Kokouksien päätelmänä uudistuksen valmistelussa tulee kiinnittää huomiota maaseudun näkökulmasta erityisesti viestintään, turvallisuuteen, palveluihin, resurssien riittävyyteen maaseudun kehittämiseen, rahoituksen riittämiseen, maatalouden merkittävyyteen, kolmanteen sektoriin ja osallisuuteen sekä tiestön, laajakaistan ja digitaalisuuden hyödyntämiseen. Kahden työryhmän ja MVA-asiantuntijaryhmän yhteiskokouksen kokousmuistio on liitteenä 1.

Avoimet yleisötilaisuudet

Keväällä järjestettiin neljä maaseutuvaikutusten arviointikeskustelutilaisuutta yhteistyössä Kainuun Järjestöfoorumin, JärjestöKainuu 2.0 -hankkeen, Elävä Kainuu Leader ry:n, Oulujärvi Leader ry:n, Kuhmon kaupungin ja Suomussalmen kunnan kanssa. Tilaisuudet toteutettiin yhteistyössä maakuntauudistuksen valmistelijoiden kanssa. Asiaa käsiteltiin myös Kainuun Järjestöfoorumin järjestämässä tilaisuudessa Sotkamossa 18.4.2018. Kaikissa tilaisuuksissa kuultiin aluksi ajankohtaisia asioita eri teemoista maakunta- ja sote-uudistukseen liittyen sekä keskusteltiin työryhmissä tai ”äänestettiin” eri maaseutuvaikutusten arviointiin liittyviä teemoja. Tilaisuuksissa esiin nousseita teemoja olivat mm. ikääntyvän väestön yksinäisyys, turvallisuus, kolmannen sektorin rooli palvelun tuottajana, tieyhteyksien kunto, liikenneyhteydet, palveluiden saatavuus ja yrittäjyyden helpottaminen. Tilaisuuksista saatiin myönteistä palautetta. Alustukset koettiin hyödyllisiksi ja ryhmäkeskustelut antoisiksi. Vastaavia tilaisuuksia toivottiin järjestettävän lisää. Osallistujat kokivat kuitenkin, että tilaisuuksista ei ollut tiedotettu tarpeeksi ja kuntapäätäjiä olisi pitänyt saada enemmän tilaisuuksiin. Mahdollisesti tiedottamisen lisäksi aikataulupäällekkäisyydet estivät kuntapäätäjien paikalle pääsyn muutamissa kuntatilaisuuksissa. Tilaisuuksien ohjelmat ja keskusteluiden anti löytyvät liitteenä 2.

”**Fläppitaulutyöskentelyä**” käytettiin Kainuun MVA-tilaisuuksissa Paltamossa ja Kajaanissa yhteistyössä Järjestö Kainuu 2.0 -hankkeen kanssa. Tilaisuuksissa äänestettiin eri maaseutuvaikutusten arviointiin liittyviä teemoja fläppitaulun ja post-it -lappujen avulla. Äänestyksessä tehtiin kaksi kierrosta. Ensin osallistujia pyydettiin kirjoittamaan keltaisiin lappuihin jokaisen teeman kohdalle, mikä asia on tärkeä maaseudun asukkaan, yrityksen tai muun toimijan näkökulmasta ja miksi. Jokaiselle jaettiin noin 13 lappua ja lappuja oli mahdollista saada lisää. Toisessa työskentelyvaiheessa osallistujille jaettiin kolme punaista lappua. Osallistujien piti määritellä lappuihin mistä säästäisit uudistuksessa ja miten. Laput sijoitettiin seinällä oleviin papereihin, joiden teemat olivat:

Maaseudun palvelut

1. Maaseutuasuminen
2. Palveluiden saatavuus, laatu ja hinta
3. Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuuri

Maaseudun elinvoima

4. Maaseudun elinkeinot ja yrittäjyys
5. Osaaminen
6. Vahvuudet ja vetovoimatekijät

Maaseudun demokratia

7. Yhteisöllisyys ja yhdistystoiminta
8. Lähidemokratia ja kansalaisten osallistuminen

9. Pitääkö olla huolissaan? Kerro huoliasi tai mietteitäsi maakunta- ja sote-uudistuksesta.

Fläppitalutyöskentelyssä kannustettiin keskustelemaan muiden osallistujien kesken. Toisella toteutuskerralla Kajaanissa työskentelytyyli oli edennyt niin, että osallistujia kannustettiin heti kävelemään taulujen luo ja pohtimaan siellä lappujensa sisältöä, jolloin työskentely tehostui. Lisäksi samanaikaisesti oli mahdollista täyttää keltaisia ja punaisia lappuja. Työskentelyn jälkeen käytiin vastaukset yhteisesti läpi, mikä herätti osallistujissa vilkasta keskustelua.

Learning cafe -menetelmää käytettiin Kainuun MVA-tilaisuuksissa Kuhmossa, Sotkamossa ja Suomussalmella. Työpajatyöskentely toteutettiin yhteistyössä Kainuun Järjestöfoorumin kanssa ja eri järjestöjen edustajat toimivat pöytäisäntinä. Työpajatyöskentelyssä peilattiin maaseutuvaikutusten arviointikysymyksiä järjestöjen toimintaan. Kierroksen jälkeen pöytäisännät esittelivät kolme tärkeintä keskusteluissa nousutta teemaa.

Kysyttiin:

1. Kuinka maakunta- ja sote-uudistuksen tulisi vaikuttaa kansalaisten, järjestöjen ja yrittäjien arkeen?
2. Miten turvataan kansalaisten ääni ja kehitetään yrittäjien ja kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia tulevassa maakuntaudistuksessa?

Kuten Pirkanmaallakin, myös Kainuussa osa osallistujista poistui ennen ryhmätyöskentelyä kaikissa Kainuun kuntatilaisuuksissa Paltamoa lukuun ottamatta. Nämä osallistujat olivat tulleet vain kuuntelemaan tilaisuuden annin, eivät kokeneet itsellään olevan sanottavaa asiasta tai vetosivat kiireisiin.

Fläppitalutyöskentelyssä esiin nousi paljon erilaisia teemoja ja työskentely oli Learning cafe -menetelmää itsenäisempää, vaikka keskusteluun kannustettiin. Molemmat menetelmät olivat onnistuneita. Learning cafe -menetelmä vaati toimiakseen suhteellisen suuren joukon osallistujia, joten pöytiä jouduttiin tilaisuuksissa yhdistämään. Fläppitalutyöskentely sopi taas pienellekin joukolle osallistujia. Molempien työskentelytapojen jälkeen aiheet herättivät osallistujissa vilkasta keskustelua ja uusia teemoja nousi ryhmätyöskentelyssä löydettyjen teemojen lisäksi.

Tilaisuudet:

Päivä- määrä	Kunta	Osallistuja- määrä	Esille nousseet teemat
17.4.2018	Kuhmo	29	Kolmannen sektorin huomiointi, kilpailuttaminen, yrittäjän arjen helpottaminen, vaalien tärkeyden korostaminen, uudet osallistamismenetelmät, yhteistyö, ikääntyvien yksinäisyys, hyvinvointi, asuminen, haja-asutusalueen palvelut, turvallisuus, kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä ja eri ikäryhmien ja etnisten ryhmien yhdistäjänä, kumppanuussopimus kolmannen sektorin kanssa, digitaalisuus
23.4.2018	Paltamo	12	Vapaus valita asuinpaikkansa, palveluiden turvaaminen maaseudulla, yksinäisyys, teknologian hyödyntäminen palvelutuotannossa, ennaltaehkäisevän terveyspalveluiden tärkeys, sote-palveluiden hinnoittelu, teiden kunnossapito, laajakaistaverkon kattavuus, investointien tärkeys maaseudun yrityksiin, maaseutuyrittäjyyden hyöty koko maalle, osaavan työvoiman saatavuus, etätyömahdollisuudet
26.4.2018	Kajaani	34	Tietoverkko, tieyhteydet, turvallisuus, peruspalveluiden turvaaminen tasapuolisesti, yhteisöllisyys, liikkuvat palvelut, linja-auto-, lento- ja junayhteydet, yritystuet ja tukitoiminta, etätyömahdollisuudet, osaavan työvoiman saatavuus, luonnon huomioiminen, kumppanuuksien tukeminen, järjestöjen roolin vahvistaminen, ymmärrettävä viestintä, kyliin kummivaltuutettu, yksinäisyys
21.5.2018	Suomussalmi	27	Liikunnan edistäminen ennaltaehkäiseväksi toimeksi terveystulujen pienentäjänä, palveluiden säilyminen, turvallisuus, yksinäisyys, kyläyhdistysten rooli palveluiden tuotannossa, asenteen parantaminen maaseutua kohtaan, yrittäjyys ja elinvoiman säilyttäminen, osallistumisen turvaaminen, nuorten saaminen maaseudulle, maaseudun elinkeinotoiminta, nuorten ja lapsiperheiden huomiointi maaseudulla, yhteisöllisyys, tukineuvontapalvelut ja apu tietotekniikassa, turvallisuus

Kuntatilaisuuksista on tiedotettu lehtimainoksilla paikallislehdissä (hankkeen puolesta Kuhmolainen 13.4.2018; Ylä-Kainuu 10.5.2018), Kainuun liiton sivuilla sekä sosiaalisessa mediassa. Lisäksi tilaisuudet keräsivät Kainuussa mediahuomiota (Sotkamo-lehti huhtikuu 2018; Kainuun Sanomat 20.4.2018 Pois omista karsinoista, 26.5.2018 Kansalaisjärjestöt mukana maakuntauudistuksen valmistelussa; Kuhmolainen 20.4.2018 Mahdollisuus kultalautasella). Maaseutupolitiikka.fi -sivuilla tiedotettiin kyselyn tuloksista yhteistyössä Pirkanmaan pilotin ja Kuntaliiton kanssa.

Valtakunnallinen kysely

Kevään aikana toteutettiin yhteistyössä Pirkanmaan pilotin ja Kuntaliiton kanssa yhteinen sähköinen MVA-kysely. Kyselyn alustavien tulosten mukaan keskeisimpiä huolenaiheita maakunta- ja sote-uudistuksessa ovat palveluverkon keskittyminen, rahoituksen riittäminen ja demokratiavajeen lisääntyminen. Myönteisinä asioina vastaajat arvioivat monimuotoisten ja digitaalisten palveluiden kehittämisen sekä uusien toimintatapojen käyttöönoton.

Yhteistyö

Hankkeen aikana on tehty tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan pilotin, Kuntaliiton ja Maaseutupolitiikan neuvoston kanssa.

Syksyn 2018 toiminta

Kainuun pilotti osallistui Kuntaliiton ja Kunta.tv:n Maaseutu näkyväksi Webcast -tilaisuuteen elokuussa. Tilaisuudessa kerrotaan hankkeen toimenpiteistä, tuloksista ja keskusteltiin tärkeimmistä teemoista. Suoraa lähetystä seurasi 643 katselijaa. Tallenteet ovat nähtävillä kunta.tv:n sivuilla.

Kainuun pilotti osallistuu syksyllä 2018 Kuntaliiton järjestämään Kuntamarkkinoihin, jossa tiedotetaan politiikkasuosituksista.

Hanke käy keskusteluita tarvittavissa maakunta- ja sote-uudistuksen työryhmissä hankkeessa laadituista politiikkasuosituksista.

Kainuun asiantuntijaryhmän itsearviointi

Kainuun asiantuntijaryhmä teki itsearvioinnin kokouksessaan 19.6.2018. Asiantuntijaryhmä arvioi, että Kainuun pilotti onnistui hyvin. Hankkeen ajankohta oli osuva ja maaseutuvaikutusten arviointia nostettiin esille hyvään aikaan. Kansalaistilaisuudet järjestettiin hyvässä yhteistyössä eri tahojen kanssa (mm. kunnat, järjestöt, muut hankkeet). Tilaisuuksissa pilotoitiin erilaisia menetelmiä ja saatiin hyviä kokemuksia mikä toimii ja mikä ei. Maakuntauudistuksen Kainuun valmisteluryhmien yhteiskokoukset koettiin tuloksellisiksi, koska eri vaikutukset ja osatekijät voitiin nostaa esille saman pöydän ääressä. Hankkeen tuloksena syntyivät politiikkasuositukset, jotka aidosti perustuvat maaseudun asukkaiden ja asiantuntijoiden kuulemiseen. Asiantuntijaryhmä arvioi, että MVA-työkalu tarvitaan, koska sen avulla voidaan tunnistaa rahavirroille vaikuttavat kohteet ja se on ohjeena maakuntauudistuksen valmistelussa.

Todettiin, että asiantuntijaryhmän jäsenet olivat aktiivisia ja osaavia. Ryhmän toiminnassa oli mukana sote- ja maakuntauudistuksen keskeisiä vastuutahoja kuten Kainuun maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelujohtaja ja Väliaikaisen valmistelutoimielimen (vaten) puheenjohtaja. Lisäksi tuotiin esille, aihe on herättänyt laajasti kiinnostusta.

Asiantuntijaryhmä arvioi hankkeen kehittämiskohteita. Hankkeessa käytetty kyselylomake koettiin vaikeaselkoiseksi ja ajankohta hankalaksi, koska monien oli vaikea vastata ja arvioida vaikutuksia siinä vaiheessa. Esitettiin, että asiantuntijaryhmä jatkaisi hankkeen päätyttyä MVA-seurantaryhmänä, joka etsii ratkaisuja erilaisiin maaseutua koskeviin kysymyksiin Kainuussa. Kansalaiskuuleminen onnistui kohtuullisesti, mutta jatkossa se voisi olla monikanavaisempaa, jolloin se tavoittaisi laajemman joukon. Esille tuli, että tarvitaan enemmän konkreettisia toimenpiteitä, ei vain yleisen tason, kaikkien hyväksymiä politiikkasuosituksia.

Politiikkasuositukset

Kainuun pilotissa laadittiin politiikkasuositukset turvaamaan maaseudun huomioon ottamista maakunta- ja sote-uudistuksen suunnittelussa ja uuden maakunnan toiminnassa. Suositukset koottiin valtakunnallisen kyselyn, kuntatilaisuuksien sekä asiantuntijaryhmässä ja työryhmissä käytyjen keskustelujen pohjalta. Kainuun pilotti tiedottaa uudistuksen työryhmiä hankkeessa laadituista politiikkasuosituksista.

Yhteistyössä Pirkanmaan ja Kuntaliiton kanssa laadittiin yhteiset politiikkasuositukset koko Suomelle, mitkä perustuivat Kainuun ja Pirkanmaan omiin politiikkasuosituksiin. Yhteiset politiikkasuositukset julkistetaan sähköisessä muodossa, osana Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset -sarjaa, sivuilla Maaseutupolitiikka.fi.

Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hankkeen politiikkasuositukset Kainuun maakunnalle

Maaseutu on Kainuun keskeinen vetovoimatekijä, johon tärkeät elinkeinoalat, hyvin saavutettavat ympärivuoiset asuinalueet sekä elävät ja yhteisölliset kylät sijoittuvat.

1. **Maaseutu tulee näkyä maakuntastrategiassa, maakuntahallinnon valmistelussa ja päätöksenteossa.** Tavoitteena on hyvinvoiva ja vetovoimainen kainuulainen maaseutu, missä erityisesti asumisen, virkistäytymisen, matkailun, biotalouden kehittymisedellytykset ja paikallisen yrittäjyyden edellytykset on huomioitu.
2. **Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus tulee turvata joka puolella Kainuuta.** Palvelut tulee järjestää tarpeiden mukaisesti, monimuotoisesti sekä osittain liikkuvilla ja sähköisillä palveluilla. Erityisesti maaseudun asukkaiden turvallisuus on taattava. Kolmassektori otetaan tarvittaessa mukaan palveluiden tuottamiseen. Kaikkien maaseudun väestöryhmien edellytykset käyttää sähköisiä palveluita tulee turvata. Yritysten perustamista helpotetaan mm. palveluseteliyrittäjyyttä lisäämällä. Kaikesta palvelutarjonnasta, myös pienyritysten tarjoamasta, tulee tiedottaa asiakkaille kattavasti ja tehokkaasti.
3. **Huolehditaan demokratian toteutumisesta.** Edistetään maaseutuasioiden kuulumista maakuntavaltuustossa. Luottamushenkilötoimielimissä kiinnitetään huomiota alueelliseen kattavuuteen.
4. **Tuetaan maaseudun asukkaiden osallistumista päätöksentekoon.** Asukkaita tulee kuulla tavoitteellisesti erilaisilla osallistamisen menetelmillä heti suunnitteluprosessin alusta lähtien.
5. **Maaseudun infrastruktuuri tulee kehittää uusia palvelumuotoja vastaaviksi.** Laajakaista/valokuituyhteydet tulee saada jokaiseen talouteen, jotta uusien sähköisten palveluiden hyödyntäminen on mahdollista. Tiestön kunnosta on pidettävä huolta tarveperusteisesti.
6. **Maaseudun saavutettavuutta on kehitettävä.** Uusia joukkoliikenteen muotoja ja älykkään liikenteen matkaketjuja on kehitettävä ikääntyvän maaseudun väestön tarpeita vastaaviksi. Esimerkiksi yhdistetään sote-kuljetuksia vapaa-ajan joukkoliikenteeseen.
7. **Tulevan maakunnan hankintoihin on luotava mekanismi, millä paikalliset pienyritykset (ml. lähiruoka) pääsevät mukaan maakunnan tarjouskilpailuihin ja sitä kautta palvelun tuottajiksi.** Tukipalveluiden, logistiikan ja ruokahuollon järjestelyissä on vahva liityntä maaseutuyritysten toimintaedellytyksiin.
8. **Resurssien riittävyys maaseudun kehittämiseen on turvattava.** Maaseudun elinvoimaisuuden ja hyvinvoinnin kehittäminen myös ennaltaehkäisevinä toimina tulee sisältyä toimenkuviin maaseudun kehittämisen parissa työskentelevillä. Kehittämistyöhön tulee varata riittävä resurssit sekä poistaa tarvelähtöistä ja kustannustehokasta palveluiden kehittämistä estävät hallinnolliset rajat.
9. **Viestintää maakunnan asioista tulee lisätä ja tehostaa.** Viestintä tulee kohdentaa myös maaseudun ikääntyvälle väestölle.
10. **Maaseutuvaikutusten arviointi (MVA) tulee ottaa käyttöön.** MVA hyödynnetään valmistelevien päätöstoimielimien työskentelyssä keskeisissä maaseutuun vaikuttavissa asioissa. Mikäli arvioinnissa tunnistetaan kielteisiä vaikutuksia maaseudulle, valmistelussa tuodaan esille vaihtoehtoisia toimintamalleja päätöksentekoa varten.

Muistio

24.05.2018

**MAASEUDUN KEHITTÄMINEN
MAASEUTUVAIKUTUSTEN ARVIOINTI TYÖKALUNA MAAKUNTAUUDISTUKSESSA -HANKE,
TR 10 JA TR 11**

Työneuvottelu

Aika: Torstai 24.5.2018 klo 12.30–14.30

Paikka: Kainuun liitto, kokoustila Kanerva 2krs. (Kauppakatu 1, Kajaani).

Läsnä: MVA-asiantuntijaryhmä:

Sirpa Laitinen, MTK
Veli-Matti Karppinen, Kainuun nuotta ry
Pekka Knuutinen, Kainuun ELY-keskus
Jaana Korhonen, Kainuun maakuntaudistus
Jari Korhonen, Sotkamon kunta
Tarja Lukkari, KAMK
Päivi Nykänen Kainuun SOTE
Sanna Schroderus, Kainuun liitto
Kirsi K. Kyllönen, Kainuun liitto

TR 11 (henkilöt, jotka eivät kuulu asiantuntijaryhmään):

Kaisa Karppila, Kunnat
Aila Rautamaa, Kainuun SOTE

TR 10

Maija Granqvist, Kainuun TE-toimisto
Kati Kemppainen, Kainuun TE-toimisto
Pasi Loukasmäki, Kainuun ELY-keskus

Leader:

Pirjo Heikkinen, Elävä Kainuu Leader

Esityslista:**1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen**

Kirsi Kyllönen avasi kokouksen klo 12.35. Puheenjohtajaksi valittiin Sanna Schroderus ja muistion laatii Kirsi K. Kyllönen. Käytiin osallistujien esittelykierros.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Maaseudun kehittäminen

TR 11 kanssa käytyyn listaan maaseudun kehittämisestä nousi kokouksessa kolmannen sektorin rooli, osallisuus, tietoliikenneyhteydet ja digitaalisuuden hyödyt.

Keskusteltiin ryhmissä seuraavista kysymyksistä:

– Mitä maaseudun kehittäminen on? Ketkä sitä hoitavat maakunnassa?

- Maaseudun kehittäminen tulisi olla läpileikkaavaa ja kaikilla tulisi olla mahdollisuus kehittämiseen.
- Pelkona on palveluiden keskittyminen, palvelut tulisi saada lähelle. Tulisi huolehtia että lähipalvelut säilyvät ja niitä edistetään.
- Maaseudun kehittämisessä tärkeitä asioita ovat mm. työpaikat, viihtyminen, hyvinvointi. Maaseudun elävänä pitäminen on tärkeä teema kokonaisuutena ja myös leader-toiminnassa. Leader-toiminnassa kehitetään aluetta ja pidetään elävänä. Mitä ovat muut aktivaattorit leaderin lisäksi? Asennetta kehitystyöhön tarvitaan.
- Maaseudun yrittäjien, asukkaiden ja toimijoiden näkökulmasta tulee huomioida maaseudun erilaisuus, yhteisöllisyys ja naapuriapu, erilaiset etäisyydet, tietoliikenneyhteyksien ja mobiiliyhteyksien puutteet sekä luonnonilmiöiden vaikutukset. Yhteissuunnittelua tarvitaan. Jokainen osapuoli tekee tasavertaisesti alueen suunnittelua ja sitoutuu siihen.
- Todettiin tärkeäksi asioiksi verkostoituminen ja omaehtoinen toiminta kylillä. Kaupungeissa asiat hoidetaan verovaroin, kylillä omaehtoisesti. Osallisuus ja demokratia ovat keskeisiä asioita. Osallisuusmahdollisuudet ovat haastavimmat maaseudulla. Tarvitaan kumppanuutta.
- Rahoitus, usko tulevaisuuteen.
- Kylien ja maaseudun kehittäminen pitäisi toimia hyvin spontaanisti. Liikaa ei tule ohjeistaa ulkoapäin. Kunta – maakuntarajapinta, miten yhteistyö tulisi kehittää saumattomaksi, TR 10 ja TR 11 huomioitavaksi.
- Koko Kainuu on maaseutua ja maaseudun kehittämistä tehdään laajalla rintamalla. Laaja kokonaisuus, yhdessä tehden, koordinoiden. Mitä rikkaampi maakunta meillä on, sen parempi. Maaseudun kehitystä tehdään yhteistyössä eri

LIITE 1

toimijoiden kesken. Maakunnalla organisaationa on velvoite kehittää maaseutua ja koota yhteen eri toimijat. Alueella on potentiaalia hyvään kehitykseen toimijoiden ja hankkeiden puolesta.

- Maaseudulla on monia tarpeita ja asiakkaita. Asiakkuudet tulisi saada keskiöön.
- Maaseudun kehittäminen ei ole vain rahoitusta vaan se on asenne, joka tulisi olla kaikilla. Edunvalvonnan näkökulmasta myös olemme maaseudun asialla, kaikki on maaseutua.
- Ennakoivaa neuvontaa tulisi olla enemmän. Jo suunnitteluvaiheessa tulisi olla mukana toiminnassa, eikä vasta valmistumisen jälkeen.
- Maakunnissa monet toiminnot yhdistyvät, mikä edesauttaa sisäistä verkostoitumista. Kaikkien asia hoitaa kehitystä, erityisesti kaikki jotka hoitavat asiakkuuksia. Todettiin, että maaseudun kehitystä voisi toteuttaa läpileikkaavia teemojen ryhmissä, jotka kokoontuisivat muutaman kerran vuodessa tietyn asian ympärille. Ryhmissä olisi mukana kunnan ja maakunnan rajapinta.

– **Miten TR 11 kanssa käydyssä kokouksessa nousseet teemat huomioidaan uudistuksen valmistelussa ja uusissa maakunnissa? Valmisteluryhmien yhteistyö?**

- **Viestintä:** Aina kehitettävää, uudessa maakunnassa tulisi kiinnittää huomiota asiakaslähtöisyyteen. Viestintä tulisi toteuttaa kansalaislähtöisesti, miten muutos tapahtuu kansalaisen näkökulmasta.
- **Turvallisuus:** Maakunnalla on varautumisen suunnitelma sekä muut tarvittavat suunnitelmat. Tarvitaan tiukkaa kumppanuutta julkisen vallan, kansalaisten ja järjestöjen välillä.
- **Palvelut:** Palveluverkoston rakenne huomioiden palvelulupaus ja MVA läpileikkaavana strategiatyöhön. Kyläyhdistykset ja paikalliset järjestöt tulisi ottaa mukaan palvelutuotantoon.
- **Resurssien riittäminen maaseudun kehittämiseen:** Millään toimijalla ole yksin resurssia kehittämiseen, tarvitaan resurssien yhdistämistä sekä seurantaryhmää.
- **Rahoituksen kehittäminen:** Pelimerkkejä tulee olla, rahoitus on annettuna mutta maakunta päättää miten rahoitusta painotetaan.
- **Tiestö, laajakaista, digitaalisuuden hyödyntäminen:** Digitaalisuus tuo palveluita. Lisäresurssia tarvitaan.
- **Kolmasektori, osallisuus:** Esimerkiksi kuntien ja kolmannen sektorin yhteinen vuosittainen kokous, joka johti yhteistyöhön. Voisiko työtapaa laajentaa maakunnalle? Voisi taata palveluiden saatavuuden maaseudulla.

LIITE 1

- **Maatalouden merkitys:** Väistämätön, maatalot ovat suurimmaksi osaksi isoja tuotantolaitoksia ja suuria työllistäjiä.
- Työnkuviin tulisi kirjata maaseudun kehittäminen. Haittoja ennaltaehkäisevää työtä ja kehittäväää työtä tarvitaan.
- Maakuntastrategiaan tulee kirjata kaikki tarvittavat teemat. Käytännön tekemiseen on kiinnitettävä huomiota. Strategiasta kaikki lähtevät.

– **Miten kielteisiä vaikutuksia lievennetään / myönteisiä vaikutuksia edistetään?**

- Onko TR 10, TR 11 tullut maaseudun kehittämisestä lisääjatuksia?
- TR 10: Rahoituksen ja kehittämisen tulee tehdä yhteistyötä. Maaseudun kehittäminen on tärkeä ja moninaisuus, sekä kuinka se kytkeytyy kuntiin.
 - TR 11: Maaseudun kehittäminen on itsestäänselvyys. MMM:llä maaseudun kehittäminen tarkoittaa kehittämishankerahoitusta, joka tarkoittaa TR 10:n toimintaa. Avoimuus muidenkin työryhmien suuntaan.

4. Muut asiat

Ei muita asioita

5. Kokouksen päättäminen

Sanna Schroderus päätti kokouksen klo 14.30

MAASEUTU JA MAAKUNTAUUDISTUS -ILTA

Kuhmossa tiistaina 17.4.2018 klo 16.30–20.00, Kuhmo-talo, Koulukatu 1

Kuinka maakunta- ja sote-uudistus vaikuttaa maaseudun asukkaiden ja yritysten arkeen? Mitä seikkoja tulisi huomioida, että vaikutukset eivät olisi kielteisiä? Miten turvataan kansalaisten ääni ja kehitetään yrittäjien ja kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia tulevassa maakuntauudistuksessa? Miten vaikutuksia voitaisiin arvioida jo suunnitteluvaiheessa?

Tervetuloa kuulemaan ja keskustelemaan maaseutuvaikutuksista maakunta- ja sote-uudistuksessa erityisesti järjestöjen näkökulmasta! Tilaisuus on kaikille avoin.

Ilmoittautumiset tilaisuuteen 12.4.2018 mennessä oheisen linkin kautta:

<https://response.questback.com/kainuu/maaseutu-ja-maakuntauudistuskuhmo>

Ohjelma

16:30	Kahvit
17:00	Tilaisuuden avaus, Kuhmon kaupunginjohtaja Tytti Määttä Maakuntauudistus maaseudun näkökulmasta <ul style="list-style-type: none"> • Palvelut kansalaisten arjessa, mikä muuttuu? Kehittämisen- ja suunnittelutoiminnon vastuuvaimistelijä Jouni Ponnikas • Elinvoimaa yritysten arjessa, mikä muuttuu? Työ- ja elinkeinopalvelujen vastuuvaimistelijä Kati Kemppainen • Osallisuutta, vaikuttamista ja palveluja kansalaisille Mikä muuttuu järjestöjen arjessa? Toiminnanjohtaja Veli-Matti Karppinen
18:00	Työpajatyöskentely: yritysten ja maakunnallisten kansalaisjärjestöjen pöydissä
20:00	Tilaisuus päättyy

TERVETULOA!

Illan järjestävät Kainuun järjestöfoorumi / maakunnalliset kansalaisjärjestöt, Kainuun Nuotta ry, Kainuun Liikunta ry, Suomen 4H-liitto, Etnika-Kainuu ry, Kainuun potilas- ja vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö KAPOVA ry, Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry, Kainuun Kulttuuriyhdistys ry, Elävä Kainuu Leader ry, Kuhmon kaupunki, Kainuun liitto ja Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hanke, jonka Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut Makeran valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä.

Kainuun liitto

Elävä Kainuu

KUHMO

Maaseutu ja maakuntauudistus -ilta, Kuhmo 17.4.2018, Kuhmotalo

Osa Kirsi Kyllösen tarjoamasta tekstistä Kuhmolainen lehteen:

Tiistai-iltana 17.4.2018 Kuhmo-talossa käytiin tiivistä keskustelua maakuntauudistuksen vaikutuksista maaseudun, kansalaisen ja järjestöjen näkökulmasta. Herättelevien puheenvuorojen jälkeen järjestöjen pöydissä pohdittiin kuinka järjestökenttä voisi osallistua ongelmien ratkaisuun ja tehdä maakunnasta paremman asukkaille.

Kuhmon kaupunginjohtaja Tytti Määttä avasi tilaisuuden. Tytti Määttä nosti avauspuheessaan esimerkin Vaalasta, jossa järjestöt olivat mukana toteuttamassa kuntastrategiaa. Vaalassa järjestöt olivat osallistuneet toteuttamaan tavoitetta, että yksikään vanhus ei koe yksinäisyyttä. Määttän ajatus herätti keskustelua ja kannatusta järjestöjen pöydissä. Järjestöt kokivat, että maakuntauudistuksessa järjestöillä on tärkeä rooli erityisesti hyvinvoinnin lisääjänä ja sote-kustannusten hillitsijänä. Järjestöjen tuoma hyvinvointi esimerkiksi kulttuurin, liikunnan tai yhteisöllisyyden kautta on erityisesti ennaltaehkäisevää toimintaa, mikä lisää ihmisten hyvinvointia ja terveyttä, eikä sen terveydenhuollon kustannuksia vähentävää vaikutusta tule vähätellä. Järjestöt ovat halukkaita ottamaan vahvan roolin palvelujen tuotannossa, mutta järjestöjen tekemään palvelujen tuotantoon pitää kohdentaa riittävät resurssit.

Tilaisuuden aluksi kuultiin kolme alustusta maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutuksista kansalaisen arkeen. Kehittämisen ja suunnittelutoiminnon vastuuvaimistelijana Jouni Ponnikas avasi yleisölle vaikutuksia palveluihin, työ- ja elinkeinopalvelujen vastuuvaimistelijana Kati Kempainen puhui elinvoimasta ja toiminnanjohtaja Veli-Matti Karppinen kertoi osallisuudesta ja vaikuttamisesta.

Eläkeläiset olivat huolissaan maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutuksista arkeen. Jääkö iäkäs vanhus yksin? Mitkä asiat vaikuttavat yksin jääneen turvattomuuden tunteeseen? Palveluiden siirtyessä yhä enemmän sähköisiksi ne siirtyvät monen eläkeläisen ulottumattomiin. Kainuun eläkeläisten pöydässä pohdittiin, voisiko järjestöt auttaa iäkkäitä ihmisiä sähköisten palveluiden käytössä. Palvelut tulisi turvata tasaisesti koko maakunnassa, myös haja-asutusalueella.

Elävä Kainuu Leaderin pöydässä tärkeimmäksi asioiksi nousivat yrittäjyyteen liittyvät asiat. Yrittäjyyden aloittamista ja yrittäjän arkea tulisi helpottaa. Keinoja yrittäjyyden helpottamiseksi uudessa maakunnassa olisi esimerkiksi yritystukien muodostaminen matriisiksi, seteliyrittäjyyden lisääminen ja palvelun tuottajien tiedottaminen kohdennetusti.

Työryhmissä keskusteluun nousi myös tulevien maakuntavaalien tärkeys. Valtuutetut ovat erityisen tärkeässä roolissa uuden maakunnan rakentamisessa.

Tilaisuudessa järjestöistä olivat paikalla Kainuun Järjestöfoorumi, Kainuun nuotta ry, Kainuun liikunta ry, Suomen 4H-liitto, Etnika-Kainuu ry, Kainuun potilas- ja vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö KAPOVA ry, Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry ja Kainuun Kulttuuriyhdistys ry sekä Leader toimintaa edustamassa Elävä Kainuu Leader ry. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä edeltävien lisäksi Kuhmon kaupungin ja Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hankkeen kanssa.

Kirsi Kyllösen muistio ryhmäkeskusteluista:

Keskustelua käytiin järjestöiden ja Leaderin pöydissä Learning cafe -menetelmän avulla. Lopuksi pöytäisännät kertoivat keskusteluiden pääseikat. Osallistujamäärän vuoksi kaksi tai kolme järjestöä toimi samassa pöydässä ja Leader toimi omassa pöydässään. Pöydät olivat 1. Suomen 4H-liitto ja Kainuun potilas- ja vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö KAPOVA ry 2. Elävä Kainuu Leader ry 3. Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry ja Kainuun Kulttuuriyhdistys ry 4. Kainuun nuotta ry, Kainuun liikunta ry, Etnika-Kainuu ry. Ryhmätyöpöytien kysymykset olivat:

1. Kuinka maakunta- ja sote-uudistuksen tulisi vaikuttaa kansalaisten, järjestöjen ja yrittäjien arkeen?
2. Miten turvataan kansalaisten ääni ja kehitetään yrittäjien ja kansalaisjärjestötoimintamahdollisuuksia tulevassa maakuntauudistuksessa?

Osallistajat kiersivät kaikissa pöydissä keskustelemassa. Ensimmäisessä pöydässä 15 minuuttia ja sen jälkeen seuraavissa 10 minuuttia/pöytä.

Muistioon on kirjattu pöytäsihtien esittämät yhteenvedot illan tärkeimmistä annista:

1. Suomen 4H-liitto ja Kainuun potilas- ja vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö KAPOVA ry
 - Kolmasektori tulee ottaa huomioon
 - Luottamus ja rohkeus järjestökentän mukaan ottamisessa
 - Kuullaan järjestökenttää ja annetaan mahdollisuuksia. Kuitenkaan järjestökenttää ei saa käyttää hyväksi vaan toimintaan tulee budjetoida. Arvostus järjestökenttää kohtaan.
 - Kilpailuttamiseen kiinnitettävä huomiota
2. Elävä Kainuu Leader ry
 - Helpotetaan yrittäjän arkea ja yrittäjyyttä
 - yritystuista matriisi
 - rohkaistaan palveluiden tuottajia (täsmennettyä, kohdennettua tietoa)
 - seteliyrittäjyyden lisääminen
 - Terveyspalveluiden tasapäistäminen maakunnan sisällä
 - Täsmäkoulutus tarpeeseen
 - Digipalvelut, palvelua tulee olla saatavilla.
 - Vaalit tärkeät, ihmiset äänestämään! Keinot! Valtuustolla on suuri valta.
 - Uudet osallistumismenetelmät
 - Aitoa yhteistyötä järjestöjen välillä
 - Yhteistyöstä kaikki hyötyvät
3. Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry ja Kainuun Kulttuuriyhdistys ry
 - Kuinka uudistus tulee vaikuttamaan arkeen? Miten tuleva maakunta luo resurssit? Miten pystytään vaikuttamaan yksinäisyyteen, hyvinvointiin ja asumiseen?
 - Mitä palveluita saadaan haja-asutusalueille? Mitkä ovat kyläyhteisön mahdollisuudet tai palvelukokonaisuudet? Iäkkään henkilön on turvalista asua yhteisössä.
 - Kuinka tieto palveluista kulttuurista ym. tavoittaa asukkaan?
 - Digipalvelut eivät tavoita asukkaita. Kuinka palvelut voidaan turvata niiltä, joilta digitaalisten palveluiden käyttö ei onnistu?

Kainuun Kulttuuriyhdistys ry

 - Kulttuuri on yhdistävä ja hyvinvoinnin tarjoaja, mikä toimii ennaltaehkäisevänä ja sote-kulujen laskijana. Kulttuuri pitää ikäihmiset pitkään aktiivisina. Vuorovaikutusta tapahtuu eri ikäryhmien ja etnisten ryhmien välillä
 - Miten kulttuuria viedään syrjäseuduille? Miten saadaan kulttuuripalveluiden pariin?
4. Kainuun nuotta ry, Kainuun liikunta ry, Etnika-Kainuu ry.
 - Kannatusta Tytti Määtän kertomukselle Vaalasta. Kentältä tulee tarve toiminnalle, jonka ratkaisuna voi olla kumppanuussopimus järjestöjen kanssa. Esim. kukaan vanhus ei koe yksinäisyyttä.
 - Kilpailutus uusiksi. Ei puolalaisia perunoita. Kilpailutuksessa voitaisiin katsoa yhteiskunnallinen arvo.
 - Digitaalisuus, ennaltaehkäisy ja kumppanuussopimus
 - Osallisuusjärjestöjen rooli
 - 3. sektorin arvo yhteiskunnassa

Järjestöt mukaan muutokseen –

JÄRJESTÖILTA

PALTAMOSSA maanantaina 23.4.2018 klo 17.00-20.00, Korpitien koulu, auditorio (Lampitie 2)

Maakunnallisen järjestöverkoston luominen ja tukeminen ovat tarpeen. Maakunnissa maakunta- ja sote -uudistuksen valmistelu etenee hyvää vauhtia ja on tärkeää, että järjestökenttä on mukana valmistelussa alusta lähtien. Tule kuulemaan muutoksen ajankohtaisia asioita ja keskustelemaan järjestökentän roolista ja vaikuttamismahdollisuuksista!

ILLAN OHJELMA JA AIKATAULU

- 17:00-17:15 Kahvit
- 17:15- 17:30 Järjestöillan avaus ja järjestöjen esittäytyminen, järjestökoordinaattori Veera Valtanen JärjestöKainuu 2.0 -hanke
- 17:30-18:00 Maku-uudistuksen ajankohtaiset asiat. Järjestöjen osallisuus uudistuksessa, järjestöagentti Tarja Kesälahti JärjestöKainuu 2.0 -hanke
- 18:00-19:30 Kainuun liitto: Kuinka uudistus vaikuttaa maaseudun asukkaiden ja yritysten arkeen, projektipäällikkö Kirsi Kyllönen Kainuun liitto
- 19:30-20:00 JärjestöKainuu 2.0 -hankkeen ajankohtaiset kuulumiset ja tulevaisuuden askelmerkit

Kutsumme iltaan järjestötoimijat ja kaikki kuntalaiset, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään järjestöjen toimintaa ja yhteistyötä eri järjestöjen välillä.

Lisätietoja/ ilmoittautumiset iltoihin pe 13.4.18 mennessä osoitteeseen veera.valtanen@mll.fi tai p. 044 0205 139.

Lisätietoja maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hankkeesta kirsi.k.kyllonen@kainuu.fi tai p. 044 7100 859.

Olet lämpimästi tervetullut!

Illan järjestävät JärjestöKainuu 2.0 -hanke yhdessä Kainuun liiton ja Oulujärvi Leader ry:n kanssa.

Järjestöt mukaan muutokseen – järjestöilta, Paltamo 23.4. klo 17–20, Eveliina Härkönen, täydennys Kirsi Kyllönen

Paltamon tilaisuudessa esiteltiin ohjelman mukaiset teemat sekä osallistettiin osallistujia ”Fläppitaulutyöskentelyn”-avulla. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Järjestö Kainuu 2.0 -hankkeen kanssa. Tilaisuuksissa äänestettiin eri maaseutuvaikutusten arviointiin liittyviä teemoja fläppitaulun ja post-it -lappujen avulla. Äänestyksessä tehtiin kaksi kierrosta. Ensinnä osallistujia pyydettiin kirjoittamaan lappuihin jokaisen teeman kohdalle, mikä asia on tärkeä maaseudun asukkaalle, yrityksen tai muun toimijan näkökulmasta ja miksi. Seuraavaksi osallistujien piti määrittellä lappuihin mistä säästäisit uudistuksessa ja miten.

Kävijöiden (8hlöä) keskustelua teemojen mukaan

1. Maaseutuasuminen

- Tärkeää on maaseudun rauha
- Vanhusten ja muiden maaseudulla asuvien asumisen turvaaminen kotona, ihmisten vapaus valita asuinpaikkansa
- Palveluiden turvaaminen maaseudulla: kauppa-palvelut, pankkipalvelut, taksipalvelut, koulut, pelastuspalvelut jne. Palvelut tulisi olla tasavertaisia
- Kaavoituksen ja rakentamisen helpottaminen. Saako haja-asutusalueille rakentaa?
- Mökkeily on maaseudun etu
- Kylätoimikunnat tulisi tiedottaa mökkiläisille saatavilla olevista palveluista, kuten lumityöt, talkkaripalvelut jne. Mökkiläiset ostavat paljon palveluja
- Yhdistystoiminnalla iso merkitys asuinpaikkaa mietittäessä

2. Palveluiden saatavuus, laatu ja hinta

- Sairaalapalvelujen hinnoittelu on epätasa-arvoista
- Koti ei läheskään aina mahdollinen hoitopaikka maalla. Yksinäisyys on ongelma.
- Postin jakelu ei toimi maaseudulla
- Terveysasemien säilyttäminen kunnissa, liikkuvat terveystoimet
- Nykyiset palvelut kuten peruskoulu ja lukio eivät saa hävitä
- Säästämiset: vaikea löytää, kilpailutuksesta seuraa kolmannen sektorin tuottajat, valinnanvapaus säästää kustannuksia
- Ennalta ehkäiseviä toimia ovat terveystoimet ja perhetyö
- Teknologian hyödyntäminen
- Rakennusten rakentaminen pitkä-aikaiseen käyttöön
- Kuinka koulutuksesta saadaan kiinnostavaa?
- Koulutus ja lasten hoito ykkösasioita peruspalveluissa
- Mallin ottaminen muista kunnista? panostus koulutukseen, esim. ilmaiset oppikirjat lukiolaisille? Houkuttelisi (uusia) asukkaita jäämään ja tulemaan kuntaan. Jäädään plussan puolelle, vaikka onkin alussa iso investointi
- Nuorille harrastusmahdollisuuksia ja liikuntapaikkoja sekä niiden turvaaminen

3. Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuuri

- Kuljetuspalvelut; töihin päästävä
- Teiden kunnossapito on myös turvallisuustekijä
- Tieinfra turvaa maaseudun asumisen ja yrittämisen. Laajakaista on tärkeä myös maaseudulle. Tietoliikenne kohta tärkeämpi kuin konkreettinen tie

- Jos investoidaan nyt kunnolla laajakaistayhteyksiin, säästetään tulevaisuudessa
- Sähköisten palveluiden toimivuus ja saatavuus myös maaseudulla hyvin tärkeää
- Tällä hetkellä muu tieliikenne ja ilmasto vaikuttavat internet-yhteyksiin
- Järjestöjen rooli korostuu, ohjaus ja neuvonta tarpeen tietoliikenneasioissa huomioon ottaen, että kaikki ei voi olla vapaaehtoista toimintaa
- Postin saavutettavuudessa parannettavaa, yhteydet ontuvat

4. Maaseudun elinkeinot

- Toimivat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat etätyön
- Maaseudun yrittäjyys vaatii palveluita lähellä
- Isoja investointeja maaseudulla toimiviin yrityksiin tarvitaan
- Marjat ja muut maaseudulla tuotettavat tuotteet, yrittäjyyttä tulisi perustaa niiden ympärille

5. Maaseudun yrittäjyys

- Maatalousyrittäjien tukeminen
- Talvityö- ja kesätyöyrittäjyys mahdollisia maalla
- Investointituet tärkeitä yritysten kasvun kannalta
- Nuorille enemmän yrittäjyyskasvatusta
- Huoli maaseutuyrittäjistä, kuten maaseutuviljelijöitä: laskeeko omavaraisuus? Maaseutuyrittäjät häviävät kasvavissa menoissa, miten viljelijät, maidon tuottajat yms. jaksavat?
- Miten käy tulevaisuudessa jos maaseutu tyhjenee eikä ole palveluita eikä viljelijöitä?
- Ketkä ovat yrittäjiä maaseudulla?
- Maidon tuotantomäärä on kasvanut, tilojen määrä laskenut. Valtavia investointeja tehdään maataloilla ja maataloudessa, mutta maidon hinta laskee ja maidon tuotantoon käytetään enemmän rahaa. Maidon tuottajia pitäisi arvostaa paljon enemmän kuten myös maidon ja ruoan puhtautta. Suomalaiset eivät osaa arvostaa suomalaisen ruoan puhtautta
- Maaseutu kaipaisi muutaman teollisen työpaikan
- Kasvulle ja kehitykselle runko jotta kunta kehittyisi
- maaseudun pitäminen elinvoimaisena vaikuttaa myös kaupungin elinvoimaisuuteen
- Tieyhteydet oltava kunnossa
- Biotalous puhutaan paljon ja sen rakenneosat löytyvät maaseudulta
- Metsuri asuu mieluummin maalla kuin kaupungissa; maalla asuminen turvattava palveluilla

6. Työvoimapalvelut

- Nuoret kiinni työpaikkoihin heti valmistumisen jälkeen
- Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen; riittävästi harjoittelupaikkoja opiskelijoille heti valmistumisen jälkeen
- Tarjotaan mahdollisuuksia ihmisille; pakottamiskeinot ovat kyseenalaisia

7. Vahvuudet ja vetovoimatekijät

- Liikkumisen nopeus, asumisen helppous, nopea työllistyminen
- luonto, rauha
- asumisen edullisuus
- perheiden säilyttäminen alueella tärkeää
- laajakaistan vaikutus kunnan vetovoimaan
- palvelut saatavilla laajakaistan avulla
- etätyö
- turvallinen elinympäristö
- yhteisöllisyys

8. Yhteisöllisyys ja yhdistystoiminta

- Yhteisöllisyys voimavaraksi
- Tärkeiden palvelujen turvaaminen
Riittääkö väkeä kun asukkaat vanhenevat?
- Kylätoimikunnat tuottavat paljon palveluita. Yhteisöllisyys kannattelee kuntia
- Tarvitaan lisää työkaluja
- Yhdistystoiminta erittäin merkityksellistä kylän säilymisen vuoksi
- Syrjäytymisen ehkäisyksi kaikki mukaan yhdistystoimintaan jo varhain nuorena. Tämä tuottaisi säästöjä
- Jos yhdistys ja yhteisö tuottavat ja tekevät asioita yhdessä, tuotetaan paljon säästöjä taloudellisesti, esimerkkinä lumikriisissä SPR:n rooli
- Yhdistystoimintaa pitää turvata avustuksen muodossa vaikka pyöriätkin vapaaehtoisvoimin

9. Lähidemokratia ja kansalaisten osallistuminen

- Maahanmuuttajia järjestötoimintaan mukaan, käyttämätön voimavara?
- Kuinka saada ihmiset innostumaan tapahtumien ja asioiden järjestämisestä?
Vastuunkantajia ja järjestöaktivisteja lisää

10. Pitääkö olla huolissaan?

- harva-asutus
- yksinäisyys
- nuoret vanhat
- yhteisöllisyys tärkeä tekijä henkisen hyvinvoinnin kannalta
- ehtiikö talo palaa ja potilas kuolla ennen kuin apu ehtii sivukylälle?
- huostaanottojen vähentäminen
- ennalta ehkäisevä perhetyö
- erikoissairaanhoidon menoissa tuettava perheitä hyvissä ajoin
- kuntalaisten hyvinvointi
- hallintohimmeleiden karsiminen: tuleeeko yksi iso byrokratia?

Järjestöt mukaan muutokseen –

JÄRJESTÖILTA

KAJAANISSA torstaina **26.4.2018** klo 17.00-20.00, Linnankatu 6 B 4 krs. auditorio

Maakunnallisen järjestöverkoston luominen ja tukeminen ovat tarpeen. Maakunnissa maakunta- ja sote -uudistuksen valmistelu etenee hyvää vauhtia ja on tärkeää, että järjestökenttä on mukana valmistelussa alusta lähtien. Tule kuulemaan muutoksen ajankohtaisia asioita ja keskustelemaan järjestökentän roolista ja vaikuttamismahdollisuuksista!

ILLAN OHJELMA JA AIKATAULU

- 17:00-17:15 Kahvit
- 17:15- 17:30 Järjestöillan avaus ja järjestöjen esittäytyminen, järjestökoordinaattori Veera Valtanen JärjestöKainuu 2.0 -hanke
- 17:30-18:00 Maku-uudistuksen ajankohtaiset asiat. Järjestöjen osallisuus uudistuksessa, järjestöagentti Tarja Kesälahti JärjestöKainuu 2.0 -hanke
- 18:00-19:30 Kainuun liitto: Kuinka uudistus vaikuttaa maaseudun asukkaiden ja yritysten arkeen, projektipäällikkö Kirsi Kyllönen Kainuun liitto
- 19:30-20:00 JärjestöKainuu 2.0 -hankkeen ajankohtaiset kuulumiset ja tulevaisuuden askelmerkit

Kutsumme iltaan järjestötoimijat ja kaikki kuntalaiset, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään järjestöjen toimintaa ja yhteistyötä eri järjestöjen välillä.

Lisätietoja/ ilmoittautumiset iltoihin pe 13.4.18 mennessä osoitteeseen veera.valtanen@mll.fi tai p. 044 0205 139.

Lisätietoja maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hankkeesta kirsi.k.kyllonen@kainuu.fi tai p. 044 7100 859.

Olet lämpimästi tervetullut!

Illan järjestävät JärjestöKainuu 2.0 -hanke yhdessä Kainuun liiton ja Oulujärvi Leader ry:n kanssa.

Kainuun liitto

Kuntaliitto
Kommunförbundet

LEADER

Oulujärvi

MAASEUTUPOLITIikka.FI
LANDSBYGDSPOLITIK.FI

MLL
MÄNNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Kainuun piiri

Järjestöt mukaan muutokseen – järjestöilta, Kajaanissa 26.4.2018 klo 17–20, Eveliina Härkönen, täydennys Kirsi Kyllönen

Kajaanin tilaisuudessa esiteltiin ohjelman mukaiset teemat sekä osallistettiin osallistujia ”Fläppitaulutyöskentelyn”-avulla. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Järjestö Kainuu 2.0 -hankkeen kanssa. Tilaisuuksissa äänestettiin eri maaseutuvaikutusten arviointiin liittyviä teemoja fläppitaulun ja post-it -lappujen avulla. Äänestyksessä tehtiin kaksi kierrosta. Ensimmäisessä osallistujia pyydettiin kirjoittamaan lappuihin jokaisen teeman kohdalle, mikä asia on tärkeä maaseudun asukkaalle, yrityksen tai muun toimijan näkökulmasta ja miksi. Seuraavaksi osallistujien piti määrittellä lappuihin mistä säästäisit uudistuksessa ja miten.

Osallistujien keskustelua teemojen mukaan

1. Maaseutuasuminen

- tietoverkkoon liittyvät asiat tärkeitä
- tieyhteydet ja tietoverkot toimittava
- turvallisuus: toisaalta jo olemassa oleva tunne maaseudulla asuvilla, mutta myös uhattu voimavara: kuinka apu nopeasti saataville niin puhelimitse kuin fyysisestikin?
- maaseudun asumisen peruspalvelut tärkeitä
- vetovoimatekijöiden hyödyntäminen
- asuminen maaseudulla turvattu
- rakennuspaikkoja maaseudulle: haja-alueelle ei ole helppo saada rakennuslupaa
- turvallisuus: puhelinnumero johon vanhuksetkin uskaltavat soittaa avun tarpeessa?
- kylävaste: kylän asukkaat muodostavat eri roolien verkoston, jossa asukkaat auttavat toinen toisiaan
- yksi päivystävä sairaanhoitaja ei riitä koko maakunnan alueelle, toisi säästöjä kun saisi apua jo soittaessa päivystävälle sairaanhoitajalle
- maaseudun asukkaiden muodostama alueellinen turvaverkko, jossa järjestöt ottaisivat myös roolia
- yhteisöllisyyden voima: esimerkiksi sähkökatkojen aikana
- soten puolella tapahtuu paljon hoitovirheitä: Kainuu huipulla hoitovirheissä (1700 tapausta vuodessa). Soten toivotaan tuovan parannusta

2. Palveluiden saatavuus, laatu ja hinta

- palveluiden tasapuolinen saatavuus
- liikkuvat palvelut
- tietoliikenneyhteydet, digipalvelut ja näistä syntyvät kauaskantoiset palvelut
- muutamia säästökohteita: päihdeongelmiin apua ajoissa, ennaltaehkäisy
- monipalveluauto kiertäisi alueita säännöllisesti, tarjoaisi apua ja tietoja ja olisi kokoava palvelu, joka saisi tiedon kulkemaan (esim. kirjasto- ja terveystyö). Toisi myös säästöjä

3. Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuuri

- tieverkko ja teiden kunto
- linja-auto-, lento- ja junayhteydet
- kaupan kuljetuspalvelut
- monipalveluauto: pankki-, kirjastopalvelut yms. palvelut saman katon alla. autopalveluista hyviä kokemuksia muualla
- kohtuuhintaiset palvelut: ei riitä että on vain palvelu vaan on yhdistettävä palveluiden saatavuus ja kohtuuhintaisuus

4. Maaseudun elinkeinot ja yrittäjyys

- yritystuet ja tukitoiminta
- matkailu
- pienyrittäjyys tulevaisuuden kannalta tärkeää: työllistää maaseutua
- perinteiset työt uusien rinnalla
- etätyömahdollisuuksien hyödyntäminen maaseudulla
- tiet ja tietoliikenneyhteydet
- palveluiden saatavuus ja kohtuuhintaisuus
- palvelut joihin maaseudulla asuvat voivat liittyä yritysten tueksi, esim. kausiluontoisessa työssä

5. Osaaminen

- osaavan työvoiman saatavuus
- koulutuksesta huolehtiminen
- kilpailukyvyyn säilyttäminen ja uusien mahdollisuuksien huomioiminen
- toisen asteen koulutus, nettikoulutukset verkkoa hyödyntäen
- asiantuntija-avun saatavuus maaseudulla: tv:ssä esitettävä yleissivistävää koulutusta tv-ruudun välityksellä, jota voisi katsoa lähetyksajan ulkopuolella esimerkiksi kanavan nettisovelluksessa.
- sote-kanava tv:ssä, jossa vastattaisiin ihmisten kysymyksiin maakunta- ja sote – uudistukseen liittyen
- henkisen pääoman lisääminen
- osaamisen vaatii verkostoja! Osaamista on mahdoton hyödyntää ellei ole verkostoitumista
- erilaisen osaamisen vahvistaminen kylätoimikunnan avustuksella: voi syntyä jopa yritystoimintaa
- hoitovirheiden välttämiseksi lääkäreille koulutuksessa laajempi katsaus potilaan kuntoon: putkikatse pois laajan näkemyksen saamiseksi ja lisää aikaa lääkäreille yhtä potilasta kohden

6. Vahvuudet ja vetovoimatekijät

- luonto, luonto, luonto!
- luonnon hyödyntäminen matkailussa
- ympäristöstä huolehtiminen ja luonnonvarojen kestävä käyttäminen
- turvallisuus, rauhallisuus, absoluuttinen hiljaisuus
- tilaa asua
- omaleimainen kulttuuri
- itämaisten kansalaisten suhteen paljon tehtävää
- perusrakenteen ylläpitäminen: purettuja rakennuksia ei enää rakenneta uudelleen; ennen ihmisiä työllistettiin tekemään asioita. Nykyään tunne siitä, että ihmisiä ei työllistetä vaan rakennuksia puretaan vaikka ne olisivatkin vetovoimatekijöitä matkailijoille ja virkistysmahdollisuuksia asukkaille
- maakuntauudistuksessa ei puhuta sanallakaan luonnosta
- ristiriita: kerrotaan että meillä on luonto, mutta miksi siitä ei huolehdi
- maaseudun ihmiset työttöminä työmatkojen ollessa liian pitkiä
- maalle kunnolliset hiihtoladut niin kuin kaupungeissakin, edistäisi liikuntaa niin matkailijoiden kuin asukkaidenkin näkökulmasta

7. Yhteisöllisyys ja yhdistystoiminta

- edulliset ja ilmaiset tilat etuna
- järjestöille vahva rooli ja toimintaedellytys, vahva peruste kylätoimintaan
- kylätoimikunnat
- turinatuvat kerran viikossa: digitaalisena?
- naapuriapu ja kumppanuuksien tukeminen
- tarvitaan järjestöalo digitaalisine yhteyksineen ja tiedonsiirtovälineineen, jossa järjestöt voisivat säilyttää asioita ja mappoja, voitaisiin sijoittaa kaupunkiin, mutta miksei myös maaseudulle
- lakkautetut koulut kyläyhdistyksien käyttöön? tarjolla muiden yhdistysten apua ja vertaistukea
- tilaongelmat: tilat huonossa kunnossa, esimerkiksi hengitysongelmaisilla vaikea olla paikan päällä, miksei tälle tehdä mitään?
- tilat jossa yhdistysten jäsenet voisivat tavata keskenään esimerkiksi jumpan yhteydessä.
- isommat ja pienemmät järjestöt voisivat toimia kaikki samassa tilassa: tieto lisääntyy kun tavataan muita järjestöjä yhtä aikaa samassa paikassa

- paikka jossa pitää yhteisiä palavereita lisääisi verkostoitumista
- tilojen suunnittelussa tärkeä ottaa huomioon liikuntaesteiset
- koko Kainuun kattava yhdistys: koulutustilaisuuksia halu järjestää, kunhan sopivat tilat
- kumppanuussopimukset: mietittävä mikä on järjestön oma panos, päävastuu: ketkä ovat halukkaita toimimaan samalla alueella yhteistyön lisäämiseksi ja kilpailun välttämiseksi

8. Lähidemokratia ja kansalaisten osallistuminen

- tietokoneet kuntalaisille ja tietotekniikka kuntoon
- vuorovaikutteinen hallinto, jossa kansalaisten mielipiteet otetaan huomioon
- kansalaiset tarvitsevat tietoja asioista: demokratian tukeminen, tietoja ymmärrettävällä kielellä ikäihmiset huomioon ottaen
- kuka huolehtii syrjäseudun asukkaista, mitä se hyvejää?
- selkokieli, kuinka kielivähemmistöt otetaan huomioon?
- kummitoiminta kylien asioiden ymmärtämiseksi: kummivaltuutettu, joka vie kylän viestejä eteenpäin valtuutetuille

9. Pitääkö olla huolissaan?

- teiden kunto ja liikenneyhteydet
- tasapuolisuuden tarve: demokratian kaventamisen estäminen, hoitaako kaupunki syrjäytyneiden asioita? tasavertaisuus
- ympäristöön liittyvät huolet: saastuminen alueilla, joista ei välitetä
- osajien karkaaminen: säilyykö koulutus, nuoret eivät palaa lähdettyään
- uuden tekeminen vanhaan ja turvalliseen tuudittautumisen sijasta
- väestörakenne
- yleisilma erittäin huono, ilmaston kierto ei toimi rakennuksissa
- eihän jäädä yksin?

MAASEUTU JA MAAKUNTAUUDISTUS -ILTA

**Suomussalmella maanantaina 21.5.2018 klo 16.30–20.00,
Suomussalmen kunnantalo, valtuustosali, Kauppakatu 20**

Kuinka maakunta- ja sote-uudistus vaikuttaa maaseudun asukkaiden ja yritysten arkeen? Mitä seikkoja tulisi huomioida, että vaikutukset eivät olisi kielteisiä? Miten turvataan kansalaisten ääni ja kehitetään yrittäjien ja kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia tulevassa maakuntauudistuksessa? Miten vaikutuksia voitaisiin arvioida jo suunnitteluvaiheessa?

Tervetuloa kuulemaan ja keskustelemaan maaseutuvaikutuksista maakunta- ja sote-uudistuksessa erityisesti järjestöjen näkökulmasta! Tilaisuus on kaikille avoin.

Ohjelma

16:30	Kahvit
17:00	Tilaisuuden avaus, Suomussalmen vt. kunnanjohtaja Eija Väätäinen Maakuntauudistus maaseudun näkökulmasta <ul style="list-style-type: none"> • Elinvoimaa yritysten arjessa, mikä muuttuu? Työ- ja elinkeinopalvelujen vastuuvastavalmistaja Kati Kemppainen • Palvelut kansalaisten arjessa, mikä muuttuu? Apulaispalopäällikkö Jukka Heikkinen • Osallisuutta, vaikuttamista ja palveluja kansalaisille Mikä muuttuu järjestöjen arjessa? Erityisasiantuntija Tarja Lukkari ja toiminnanjohtaja Veli-Matti Karppinen
18:00	Työpajatyöskentely: yritysten ja maakunnallisten kansalaisjärjestöjen pöydissä
20:00	Tilaisuus päättyy

TERVETULOA!

Illan järjestävät Kainuun järjestöfoorumi / maakunnalliset kansalaisjärjestöt, Kainuun Nuotta ry, Kainuun Liikunta ry, Suomen 4H-liitto, Etnika-Kainuu ry, Kainuun potilas- ja vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö KAPOVA ry, Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry, Kainuun Kulttuuriyhdistys ry, Elävä Kainuu Leader ry, Suomussalmen kunta, Kainuun liitto ja Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hanke, jonka Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut Makeran valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä.

Maaseutu ja maakuntauudistus -ilta Suomussalmella 21.5.2018, Eveliina Härkönen, täydennys Kirsi Kyllönen:

Keskustelua käytiin järjestöiden ja Leaderin pöydissä Learning cafe -menetelmän avulla. Lopuksi pöytäisännät kertoivat keskusteluiden pääseiakat. Osallistujamäärän vuoksi kaksi tai kolme järjestöä toimi samassa pöydässä ja Leader toimi omassa pöydässään. Tilaisuudessa järjestöistä olivat paikalla Kainuun Järjestöfoorumi, Kainuun Nuotta ry, Kainuun liikunta ry, Suomen 4H-liitto, Etnika-Kainuu ry, Kainuun potilas- ja vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö KAPOVA ry, Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry ja Kainuun Kulttuuriyhdistys ry sekä Leader toimintaa edustamassa Elävä Kainuu Leader ry.

1. Kuinka maakunta- ja sote-uudistuksen tulisi vaikuttaa kansalaisten, järjestöjen ja yrittäjien arkeen?
2. Miten turvataan kansalaisten ääni ja kehitetään yrittäjien ja kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia tulevassa maakuntauudistuksessa?

Osallistajat kiersivät kaikissa pöydissä keskustelemassa. Ensimmäisessä pöydässä 15 minuuttia ja sen jälkeen seuraavissa 10 minuuttia/pöytä.

Loppukoontia keskusteluista

Kainuun liikunta ry:

- Kainuun liikunta huomautti, että soten puolelle jää sairaanhoito, kuntien puolelle terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Tarvitaan matalan kynnyksen toimintaa liikunnan lisäämiseksi
- Sote-puolelta on saatavilla liikunta- ja ravitsemisneuvontaa. Hankkeita teemaan on ollut, mutta toiminta ei ole ollut pysyvää

Suomen 4H-liitto:

- 4H tarjoaa kerhotoimintaa, nuorten työllistämistä: ajokortti työelämään, nuorten koulutuksia ja nuorten yritystoimintaa
- Kesätyöseteliä hakiessa voidaan käyttää yrityssetelinä, 4 h kouluttaa yritysvalmennuksen avulla

Kainuun Kulttuuriyhdistys ry:

- Kaikki ikäkaudet, yrittäjät, eläkeläiset ja erityisryhmät mukaan toimintaan
- Ei riitä että tuodaan valmiita asioita nuorille, vaan korostetaan itse tekemistä

Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry:

- Miten palvelut säilyvät maaseudulla?
- Huolena on ikäihmisten yksinäisyys. Tähän keinona kehoitetaan nettiin menemistä, jos ei pysty hyödyntämään internettiä, millainen palveluverkosto on?
- Mikä on kyläyhdistysten rooli palvelujen tuotannossa? Esimerkiksi yrittäjyyden kautta eri palvelujen tuottajana kyläyhteisössä. Nuorten yrittäjyyden lisääminen, kuinka organisoidaan kyläyhteisössä?

Elävä Kainuu Leader:

- Asenne ratkaisee. Asenteen maaseutua kohtaan täytyy olla itsellämme kunnossa, jotta se heijastuu muillekin ja muutokset ovat mahdollisia
- Onko kunnasta tulossa uusi paikallisyhdistys?

- Uhkakuvat tulee ennaltaehkäistä. Tahtotila tulee löytyä tehdä asioiden eteen jotain, osallistaminen, miten se tehdään?
- Yrittäjyys ja elinvoima tulee säilyttää. Palvelut säilytetään ihmiseltä ihmiselle tuotettuna
- Ikääntymisen haaste: kuinka siihen varaudutaan? Yritystoiminnan kehittämisen loppuminen on uhkana
- Kuinka saadaan nuoria takaisin maaseudulle? Maaseudulla ei pidä keskittyä vain ikääntyviin, vaan nuorille ja nuorille perheille tulee olla palveluita, esim. päivähoitopalvelut
- Elinkeinotoimintaa ja työpaikkoja tarvitaan maaseudulla, esimerkiksi potentiaalia matkailussa, ruuan tuotannossa ja luonnontuotteissa.

Kainuun Nuotta ry:

- Sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys (naapuriapu yms.) ovat tärkeitä maaseudulla
- Tukineuvontapalvelut ja tietotekniikan apua tarvitaan digitaalisuuden myötä
- Hyvät verkostot kyläaloissa, joita pystytään hyödyntämään esimerkiksi koulutuksessa
- Kyläalueille kanava (esim. some) jonka välityksellä kansalaiset voivat esittää ideoita. Matalan kynnyksen yhteyden ottaminen, jolloin asiaan liittyvä järjestö ottaa kopin asiasta
 - o järjestöille ilmainen alusta Nuotan sivustolla: vaatii 2 hlöä/järjestö päivittämään omaa sivustoa
- Järjestöjen voimavaroja on lisättävä
- Maaseudun turvallisuus: yhteisöllisyys ja toisista huolehtiminen on otettava isona asiana
- Byrokratia pois järjestötoiminnasta, jolloin voidaan keskittyä itse toimintaan / harrastamiseen